

УДК 351.741

І.В. КРІЦАК, Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРАВООХОРОННА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІЇ НАДАННЯ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Ключові слова: охорона права, праворозуміння, охорона, захист, безпека, послуги

Функціонування держави є складним динамічним процесом, що відбувається під впливом значної кількості чинників. Кожна функція держави протягом історичного розвитку зазнає значних трансформацій. Це, безумовно, повною мірою стосується і правоохоронної функції. Більш того, наукове дослідження вказаного напрямку діяльності держави ускладнюється тим, що правоохоронна діяльність має не лише інструментальне значення, але містить в собі й суттєве аксіологічне навантаження.

На сьогоднішній день існує значна кількість наукових досліджень, присвячених правоохоронній функції держави. В роботах таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як В.Б. Авер'янов, А.Г. Братко, С.Н. Братусь, Б.С. Ебзеєв, Л.І. Каск, А.Т. Комзюк, А.М. Кучук, В.Г. Лукашевич, О.В. Негодченко, Ю.М. Оборотов, П.В. Онопенко, М.П. Орзіх, О.Д. Тихомиров, В.Є. Чіркін та багатьох інших розкрито природу правоохоронної функції, висвітлено різні аспекти здійснення правоохоронної діяльності. Втім, сучасне теоретико-правове розуміння досліджуваної функції вимагає не лише (і не стільки) аналізу її конкретних форм і проявів, нормативних та інституційних аспектів тощо, скільки глибинного проникнення в саму суть явища, назва якому – охорона права.

Слід також мати на увазі, що функціону-

вання державних інститутів в сучасних умовах відбувається під впливом ідеології сервізму, яка обґрунтовує необхідність перетворення держави на всеосяжну організацію надання послуг.

Зважаючи на це, метою статті є науково-теоретичний аналіз правоохоронної функції держави через усвідомлення категорії «охорона права» та її зв'язку з суміжними поняттями. Наукова новизна полягає у встановленні співвідношення таких важливих напрямків діяльності держави та органів внутрішніх справ, як правоохоронна функція та функція надання послуг населенню.

Формулюючи власну позицію стосовно природи правоохоронної функції держави, вважаємо за необхідне підкреслити, що її розкриття потребує належного усвідомлення значення термінів «право» та «охорона». Ми переконані, що якщо державна правоохоронна діяльність відбуватиметься у дисонансі з функціональним призначенням права, то гарантування правової законності та правового порядку у державі буде вельми проблематичним.

Враховуючи той факт, що в юридичній науці існує безліч підходів до визначення права, в рамках даної статті обмежимося констатацією того факту, що кожна школа або теорія праворозуміння розвивається на основі свого власного аксіологічного підґрунтя. Всі існуючі теорії права можна умовно об'єднати у три основні концепції: нормативну, ідеологічну (природну) та соціологічну. Кожна з перелічених концепцій розглядає право під власним кутом зору, виділяючи у ньому ті чи інші базові елементи, які, на їх думку, складають основну мету й цінність права. Таким чином, нормативізм, перш за все, цінує в праві примусову силу, яка забезпечує порядок, представники природного права – справедливість, що стоїть на захисту особистості, соціологічна концепція – ефективність, здатність адекватно відображати тенденції розвитку суспільства [1, с.20]. Але право є явищем багатоаспектним, яке може належним чином виконувати своє призна-

чення лише тоді, коли в ньому присутні і справедливість, і сила, і ефективність. Тому, досліджуючи питання охорони права, правохоронної діяльності, необхідно, на нашу думку, стояти на позиціях комплексного, інтегративного (інтегрального) підходу до праворозуміння. Інтегральний підхід виникає на основі діалогу всіх шкіл і течій сучасного правознавства і полягає не у механічному поєднанні суперечливих позицій, а в синтезі теоретично значущих моментів, опрацьованих конкуруючими науковими теоріями, виходом на новий рівень їх узагальнення [2, с.226-227].

Особливо важливо в контексті нашого дослідження акцентувати увагу на неприпустимості протиставлення права і закону, закону і справедливості, інтересів громадянина, суспільства та держави при реалізації правохоронної функції. Заслужують на увагу у зв'язку з цим погляди Б.М. Чичеріна. Аналізуючи ситуацію, яка склалася в середині XIX ст. в Росії, Б.М. Чичерін бачив небезпеку як «лівого», так і «правого» радикалізму в їх повному розриві з владою. Він був переконаний, що порядок і свобода повинні йти пліч-о-пліч. Без елементів, що надають життю незмінність, стабільність, впорядкованість, руйнується саме суспільство. Ця думка пронизує його статтю «Що таке охоронні начала?». За Б.М. Чичеріним, охоронні начала – це ті начала у суспільному житті, які реально щось створили й забезпечують життєві інтереси людей. Саме вони утворюють наріжний камінь будь-якого соціального устрою [3, с.149, 154-155]. Автор послідовно стояв на позиціях «охоронного лібералізму», сутність якого він бачив у «примиренні начала свободи з началом власти й закону» [3, с.199-200].

Слід погодитися також з думкою сучасних науковців О.В. Малько та В.В. Субочева: «право - це універсальний «компромісний засіб», що дозволяє не тільки взяти під державний захист розумні інтереси і доцільні способи їх задоволення, а й знайти такий компроміс між особистими та суспільними інтересами, який не тільки підтвердить необ-

хідність державно-владного впливу на суспільні відносини, а й доведе його атрибутивність ефективному поєднанню особистого та суспільного в державі» [4, с.27].

Що стосується значення терміну «охорона», то для належного його розкриття слід дослідити його співвідношення з поняттям «захист».

Етимологічне дослідження даних термінів демонструє їх схожість, наближеність, майже збіг їхнього смислу. Так, «Українсько-російський словник складної лексики» прямо говорить про те, що «охорона – це захист» [5, с.370], а «Новий тлумачний словник української мови» наголошує на тому, що «захистити - ...охоронятися від посягань, від ворожих дій, від небезпеки» [6, с.110]. Разом із тим, слід констатувати, що юридична наука пішла шляхом розмежування даних категорій. Так, В.І. Шишкін вказує, що охорона являє собою сукупність передбачених нормами права взаємопов'язаних заходів, спрямованих на попередження можливих порушень права, усунення причин, що їх породжують, а також заходів, що сприяють нормальному процесу його реалізації. Захист - це передбачені нормами права дії (заходи) державних і громадських органів, спрямовані на примусове відновлення прав при їх порушенні [7, с.117]. Дану позицію підтримують також О.Ф. Скакун [2, с.74], В.М. Стойка [8, с.6], В.Г. Клочков [9, с.56].

Разом із тим, спостерігається й інша тенденція: ототожнювати дані поняття. Так, Н.В. Вітрук вважає, що обидва поняття (як «охорона», так і «захист») утворюють єдине ціле, яке має назву «охороною (захистом)» прав і обов'язків, а вказані терміни є синонімами [10, с.532-536]. Аналогічну точку зору має й Л.Д. Воєводін [11, с.254].

Є ще й третя група науковців, котрі хоча не ототожнюють вказані поняття, але визначають їх не у загальновизнаний спосіб. Так, Л.В. Тихомірова та М.Ю. Тихоміров термін «захист» трактують як комплексну систему заходів, що використовується для забезпечення вільної та належної реалізації прав [12,

с.169]. В.Ф. Цвих зауважує, що захист, який зводиться лише до корегування неправильно прийнятих заходів, що призвели до утиску прав та інтересів, носить відновлюваний і тому запізнілий характер. Вчений вважає, що захист слід тлумачити ширше, включаючи до нього процеси зародження, формування, розвитку, стабілізації та згасання потреб, інтересів і прав. Це передбачає здійснення захисту не після того, як вчинені дії, що утискують права та інтереси людей, а до їх здійснення. З огляду на це більш правильніше захист визначати як «дії, спрямовані на припинення або недопущення порушення прав та інтересів людей» [13, с.184-185]. Подібно до цього й Ф.А. Цесарський, характеризуючи захисну функцію профспілок, пропонує розуміти під нею «комплексну діяльність профспілок на будь-якому організаційному рівні, спрямовану на попередження порушення трудових та соціально-економічних прав трудящих, захист та їх відновлення» [14, с.40]. Таким чином, вказані автори фактично змішують поняття «охорона» і «захист», визнаючи попереджувальні заходи частиною захисної діяльності.

На нашу думку, необхідно все ж таки чітко розмежовувати вказані категорії, оскільки в юридичній сфері кожна з них має свою специфіку. Заслуговує на увагу позиція В.І. Абрамова, який говорить про те, що охорона прав і свобод виконує регулятивно-статичну функцію, вона виникає вже з моменту виникнення самого суб'єктивного права та створює належні умови для його реалізації. На захист, навпаки, покладено регулятивно-динамічну функцію для протидії незаконним порушенням та обмеженням прав і свобод. Саме на стадії захисту порушення має бути ліквідовано, а право відновлено. Таким чином, охорона є явищем субстанціальним, інституціональним, а захист – феноменом функціональним, інструментальним [15, с.69-70].

Отже, поняття «охорона» і «захист» є самостійними категоріями, які, разом із тим, знаходяться у тісному зв'язку між собою. Захист розглядається як «другий етап після

охорони» [9, с.56], або як «найбільш діюча охорона, другий її ступінь» [2, с.74]. В цілому погоджуючись з такою трактовкою, вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що захист в цьому випадку пов'язується з силовими заходами, оскільки відновити порушене право можна лише за допомогою примусу. Але тут виникає проблема, на яку звертає увагу К.Б. Левченко: якщо захист прав людини пов'язувати з застосуванням примусових заходів, то поняття «захист» навряд чи може використовуватися при характеристиці діяльності правозахисних (неурядових) організацій, оскільки використання примусу є прерогативою виключно держави та державних правоохоронних органів. Недержавні, неурядові організації такими повноваженнями не наділяються. Якраз однією з особливостей їх діяльності є незастосування примусу, здійснення захисту прав шляхом проведення інформаційних, превентивних заходів, моніторингу ситуації на національному та міжнародному рівнях, контроль за виконанням законодавства та зобов'язань держав у галузі прав людини, правова та інша допомога тим особам, чий людські права були порушені [16, с.23].

Дещо інший погляд на проблему демонструє А.С. Нікітін. На його думку, суд або інший юрисдикційний орган, відповідні посадові особи мають можливість як охороняти, так і захищати суб'єктів права. Всі інші суб'єкти, включаючи адвокатів та інших осіб, не наділених законом юрисдикційними повноваженнями, не в праві займатися «охороною». Вони можуть здійснювати лише правовий «захист» або «самозахист» [17, с.23].

На нашу думку, при розрізненні термінів «правоохоронний» та «правозахисний» необхідно, перш за все, акцентувати увагу не на методах діяльності, а на її об'єкті. В нагоді тут може стати аналіз англійських еквівалентів вказаних понять. Так, правозахисні організації англійською мовою визначаються як «human rights organizations», тобто організації з прав людини. Правоохоронні органи відповідно мають назву «law enforcement bodies», тобто ті, хто стоїть на сторожі зако-

ну [16, с.25]. Таким чином, правоохоронні органи та правозахисні організації в першу чергу відрізняються своїм об'єктом: в першому випадку це – закон, а в другому – права людини.

Разом із тим, слід констатувати, що розрізнення об'єктів не обов'язково означає протиставлення правоохоронної та правозахисної діяльності: за умов тоталітарного або авторитарного режиму вони можуть знаходитися у конфронтації, але при демократичному режимі дані напрямки мають бути невід'ємними сторонами однієї «медалі»: забезпечення правової законності та правового порядку, гарантування реальності закріплених в законодавстві прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина.

Реалізація державою правоохоронної функції, перш за все, пов'язується з забезпеченням громадського порядку, яке складається з низки пов'язаних між собою завдань. Наприклад, М. Рісман виділяє сім окремих цільових програм реалізації правоохоронної функції: 1) попередження окремих порушень громадського порядку, які можуть статися; 2) припинення поточних порушень громадського порядку; 3) стримування в цілому потенційних порушень громадського порядку в майбутньому; 4) відновлення громадського порядку після того, як він був порушений; 5) коригування поведінки, яке породжує порушення громадського порядку; 6) реабілітація потерпілих від порушень громадського порядку; 7) відновлення в більш широкому соціальному сенсі з метою усунення умов, які можуть викликати порушення громадського порядку [18, с.175-176].

Втім, правоохоронна функція є комплексним напрямком діяльності держави, який не обмежується охороною громадського порядку. Так, І.А. Горшенєва виділяє у її структурі наступні підфункції: охорону конституційного (державного) ладу; охорону прав і свобод людини; охорону власності; охорону громадського порядку; охорону природних ресурсів і навколишнього природного середовища; боротьба зі злочинністю [19, с.95].

П.В. Онопенко класифікує правоохоронні функції держави на внутрішні та зовнішні. До перших відносить функцію охорони прав та свобод особи та функцію забезпечення правопорядку (яка, в свою чергу, диференціюється на функцію боротьби з корупцією, функцію боротьби з організованою злочинністю, функцію боротьби з тероризмом); до других - участь України в охороні прав і свобод особи на міжнародній арені; участь України у підтримці міжнародного правопорядку [20, с.3].

Враховуючи багатогранність правоохоронної діяльності, необхідно підкреслити важливість її належного ресурсного забезпечення. За основу формування системи ресурсів в правоохоронній сфері ми пропонуємо взяти підхід В.П. Сальникова, С.В. Степашина та А.Г. Хабібুলіна [21, с.73]. Таким чином, правоохоронна функція держави може бути належним чином реалізована за умов її забезпечення наступними ресурсами:

1) правові ресурси – наявність збалансованого законодавства, яке в повному обсязі регламентує зміст та напрямки правоохоронної діяльності, дає чіткі уявлення про її суб'єктів, принципи їх взаємодії між собою та з інститутами громадянського суспільства;

2) соціальні ресурси – які охоплюють, з одного боку, спеціально підготовлений персонал, який має необхідні знання і навички для здійснення владних повноважень у сфері охорони права та належним чином усвідомлює свою роль; а з іншого – широку підтримку з боку громадян та їх добровільних об'єднань, які сприяють створенню у суспільстві атмосфери неприпустимості порушень громадського порядку;

3) економічні ресурси – наявність належного фінансування правоохоронної діяльності, яке дозволить реально відповідати на сучасні виклики соціальної безпеки, оперативно реагувати на численні соціальні конфлікти (міжособистісні, міжетнічні, міжконфесійні, політичні тощо), протистояти можливостям злочинних угруповань;

4) силові ресурси - оснащення правоохо-

ронних органів необхідними спеціальними засобами та зброєю для відновлення порушеного громадського порядку, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, надання необхідної допомоги постраждалим громадянам;

5) ідеологічні ресурси – наявність комплексної програми реалізації правоохоронної функції держави, побудованої на глибокому науковому підґрунті, усвідомленні ролі і місця органів внутрішніх справ у сучасному правовому порядку, їх підпорядкуванню ідеї служіння громадянському суспільству;

6) інформаційні ресурси – які включають: розгалужену систему каналів отримання інформації знизу вверх (про чинники, які потенційно можуть служити каталізатором конфліктів та правопорушень, про підготовку масових заворушень та злочинів тощо); зверху вниз (про стан законності і правопорядку, про результати проведених правоохоронних заходів, про перспективні плани діяльності органів внутрішніх справ); та по горизонталі (між службами та підрозділами правоохоронної системи); аналітичне опрацювання отриманої інформації з метою попередження негативних наслідків, розробки превентивних заходів та прогнозування подальшого розвитку ситуації у правоохоронній сфері.

Враховуючи вищенаведений аналіз понять «право» та «охорона», а також висновки, до яких ми дійшли в процесі аналізу поняття «охорона права», можна сформулювати наступне визначення правоохоронної функції держави:

Правоохоронна функція держави – це забезпечений системою необхідних ресурсів комплексний напрямок діяльності держави, який об'єднує низку заходів (в тому числі примусових), оснований на принципах справедливості та ефективності, спрямованих на безконфліктну реалізацію прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, забезпечення соціальної злагоди, недопущення індивідуальних, колективних та масових порушень законності і правопорядку.

Дане розуміння правоохоронної функції,

на наш погляд, враховує сервісну спрямованість держави на сучасному етапі історичного розвитку і, відтак – державних органів, що забезпечують реалізацію вказаної функції. Це повною мірою стосується і органів внутрішніх справ. Органи охорони правопорядку посідають специфічне місце між державою та громадянами, що вимагає вирішення важливого питання: як сприймати поліцію в сучасному світі: як «силу» чи як «службу»? Європейські дослідники акцентують увагу на тому, що правозахисники схильні сприймати поліцію як «силове відомство» і прагнуть до того, щоб перетворити її в «службу», що сприйнятлива до потреб населення й безпосередньо підзвітна йому. Дійсно, гасло «від силового відомства до обслуговування населення» нерідко використовується у роботі з поліцією у галузі прав людини [22, с.52]. Відмічається також, що сучасне європейське співтовариство надає пріоритетного значення не охоронній, а сервісній ролі поліції. Суспільство усе настійніше вимагає, щоб правоохоронні органи діяли як поліцейські служби, а не поліцейські сили, щоб вони більше орієнтувалися на вирішення конкретних проблем і приділяли основну увагу людям і встановленню партнерських відносин з ними. Суспільство очікує, що працівники правоохоронних органів будуть приділяти підвищену увагу причинам і попередженню злочинності, а не заходам, прийнятим після скоєння злочинів [23, с.29].

В цілому погоджуючись з даною тезою, разом із тим вважаємо за потрібне зазначити, що не слід протиставляти поліцейській функції охорони правопорядку та надання послуг населенню. За умов всебічної сервізації публічної сфери суспільних відносин надання послуг населенню перетворюється на магістральний напрямок діяльності будь-яких державних органів. Сервісне спрямування держави пронизує всі її функції, в тому числі і правоохоронну. Правоохоронна функція держави має бути спрямована не лише на формальний захист закону та правопорядку, але й на забезпечення соціальної злагоди,

профілактику соціальних конфліктів та гарантування соціальної безпеки у широкому сенсі цього поняття. В якості ілюстрації можна навести структуру Федерального міністерства внутрішніх справ ФРН, в якому є наступні відділення: внутрішньополітичної стратегії німецької єдності, політичної освіти, публічної служби, організації управління, діяльності комун, статистики, конституції, державного права і управління, у справах іммігрантів та іноземців, у справах поліції, внутрішньої безпеки, німецьких меншин, культури, спорту та інформації, штаб цивільної оборони. Під контролем міністерства знаходяться також державні німецькі бібліотеки, ряд музеїв, фонди Аденауера та Брандта, що представляють собою специфічні науково-політичні центри, і багато іншого [24, с.18-19]. Це суттєво відрізняється від звичної нам ситуації, коли МВС більше опікується питаннями боротьби з правопорушеннями у різних сферах суспільного життя, ніж іншими функціями загально соціального спрямування.

На нашу думку, категорією, яка слугує об'єднуючою ланкою між правоохоронною функцією та функцією надання послуг, є категорія безпеки. Забезпечення особистої безпеки й відчуття, що життя й порядок захищені діями державних органів управління – це одна з основних вимог, що суспільство висуває до держави [25, с.8]. Можна сказати, що державному обов'язку захисту відповідає легітимна потреба у безпеці населення [25, с.156-157]. За свідченням західних дослідників, «ніяка інша функція уряду не важить більше, аніж захист життя і майна громадян. Дійсно, зв'язок між особистою безпекою і урядом очевидний: якщо людям не забезпечено хоча б мінімальний рівень захисту, можна вважати, що уряду не існує» [26, с.30]. Відповідно до норм міжнародного права, держави несуть кінцеву відповідальність за підтримання і забезпечення миру і безпеки на своїх територіях, з тим щоб громадяни могли безперешкодно користуватися всіма правами людини [22, с.60].

Таким чином, спостерігається певна пози-

тивна динаміка у розумінні безпеки у сфері державно-правових відносин. Раніше пріоритетною вважалася функція забезпечення державної безпеки, що робило органи політичного розшуку основною ланкою всієї поліцейської системи. Показовою в цьому сенсі є ст.1 Закону від 26.04.1933 року про організацію Гестапо у гітлерівській Німеччині: «Гестапо відводиться завдання виявлення будь-яких намірів, що загрожують Державі, боротьба з ними, об'єднання та вивчення результатів розслідувань, інформування уряду, ознайомлення керівництва з важливими для нього даними, надання йому відомостей про заворушення в суспільстві» [27, с.39]. На відміну від цього, сьогодні громадська безпека розглядається комплексно, з урахуванням індивідуальних та колективних інтересів. Так, В.В. Лазарев характеризує громадську безпеку як «стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від злочинів, інших протиправних дій і наслідків надзвичайних ситуацій...» [28, с.433].

Підбиваючи підсумки, вважаємо за необхідне підкреслити важливість гуманізації правоохоронної діяльності держави в сучасних умовах, її спрямованість на забезпечення балансу загальносоціальних та індивідуальних інтересів, впровадження європейських та світових стандартів забезпечення правопорядку. Реалізація державою правоохоронної функції повинна призводити не до протистояння влади та громадян, їх розколу по лінії застосування примусу, а навпаки, має сприяти консолідації всіх суб'єктів та інститутів громадянського суспільства на основі усвідомлення спільних інтересів у досліджуваній сфері. Хотілося би також наголосити на важливості усвідомлення працівниками органів внутрішніх справ України не лише зміни форм і методів своєї роботи, але й трансформації філософії правоохоронної діяльності, її адаптації до сучасних викликів та інших реалій сьогодення. Міліція України, залишаючись органом, безпосередньо причетним до монопольного права застосування державного примусу, разом із тим має переорієн-

туватися на комплексне обслуговування населення заради забезпечення загальної стабільності та безпеки у суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошенюк О. В. Цінність права / О. В. Волошенюк // Право і безпека. – 2005. – Т. 4. – № 1. – С. 18-20.
2. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун. – К. : Алеута ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – 520 с.
3. Чичерин Б. Н. Несколько современных вопросов : сб. статей / Б. Н. Чичерин. - М. : К. Солдатенков, 1862. – 256 с.
4. Малько А. В. Законные интересы как правовая категория / А. В. Малько, В. В. Субочев. – СПб. : Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 359 с.
5. Українсько-російський словник складної лексики. – К. : Видавн. центр «Академія», 1998. – 712 с.
6. Новий тлумачний словник української мови: У 4 т. / уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. – Київ : Аконті, 2000– . – 2000. - Т. 2. – 912 с.
7. Шишкин В. И. Конституционное право на обжалование в суд действий должностных лиц / В. И. Шишкин. - К. : Политиздат Украины, 1990. – 128 с.
8. Стойка В. М. Захист прав суб'єктів інвестиційної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право; господарське процесуальне право» / В. М. Стойка. – Донецьк, 2003. – 19 с.
9. Ключков В. Г. Роль прокурорского надзора в охране и защите прав и свобод человека / В. Г. Ключков // Государство и право. – 2009. - № 2. – С. 55-64.
10. Теория государства и права / под ред. В. К. Бабаева. – М. : Юрист, 2002. – 591 с.
11. Воеводин Л. Д. Конституционные права и обязанности советских граждан / Л. Д. Воеводин. - М. : Изд-во МГУ, 1972. – 300 с.
12. Тихомирова Л. В. Юридическая энциклопедия / Л. В. Тихомирова, М. Ю. Тихомиров ; под ред. М. Ю. Тихомирова. – М. : ЮРИНФОРМЦЕНТР, 1997. – 526 с.
13. Цвих В. Ф. Профспілки у громадянському суспільстві: теорія, методологія, практика : монографія / В. Ф. Цвих. - К. : ВПЦ «Київський університет», 2002. – 376 с.
14. Цесарський Ф. А. Захисна функція профспілок, форми її реалізації: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.05 / Цесарський Фелікс Анатолійович. – Х., 2004. – 200 с.
15. Абрамов В. И. Соотношение понятий «охрана», «защита», «гарантированность», «обеспечение» прав ребенка / В. И. Абрамов // Государство и право. – 2006. - № 6. – С. 68-74.
16. Левченко К. Б. «Правоохоронний» та «правоохоронний»: постановка проблеми / Катерина Борисівна Левченко // Наше право. – 2004. - № 1. – С. 21-28.
17. Никитин А. С. К вопросу о понятиях «охрана» и «защита» в российском праве / А. С. Никитин // Государство и право. – 2008. - № 4. – С. 21-26.
18. Reisman M. W. Institutions and Practices for Restoring and Maintaining Public Order // Duke Journal of Comparative & International Law. - 1995. - Vol. 6, № 1. - P. 175-176.
19. Горшенева И. А. Полиция в механизме современного государства (теоретико-правовые аспекты): дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Горшенева Ирина Аркадьевна. – М., 2002. – 237 с.
20. Онопенко П. В. Правоохоронні функції української держави: зміст і реалізація : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / П. В. Онопенко. – Київ, 2005. – 16 с.
21. Сальников В. П. Государственность как феномен и объект типологии: теоретико-методологический анализ / В. П. Сальников, С. В. Степашин, А. Г. Хабибуллин. – СПб. : Фонд «Университет», 2001. – 208 с. (Серия «Безопасность человека и общества»).
22. Оссе А. Принципы деятельности полиции. Методическое пособие по правам че-

ловека / Аннеке Оссе. – Нидерланды : Amnesty International, 2006. – 344 с.

23. Мартыненко О. А. Детерминация и предупреждение преступности среди персонала органов внутренних дел Украины : монография / Олег Анатольевич Мартыненко – Х. : ХНУВС, 2005. – 496 с.

24. Жалинский А. Введение в немецкое право / А. Жалинский, А. Рерихт. – М. : Спарк, 2001. – 767 с.

25. Реформування поліції в країнах Центральної та Східної Європи: процес і прогрес / [П. Абрахам, Д. Бакрач, О. Ярмиш та ін.] ; за ред. М. Капаріні, О. Мареніна. –

К., 2005. – 296 с.

26. Bayley D. The new structure of policing. Description, conceptualization and research agenda / David H. Bayley and Clifford D. Shearing. - Washington, DC: National Institute of Justice, 2001. – 48 p.

27. Антонов И. П. Полиция Германии: история и современность: Учебное пособие / И. П. Антонов. - М. : Академия управления МВД России, 2000. – 144 с.

28. Теория права и государства : учеб. / под ред. В. В. Лазарева. – М. : Право и Закон, 2001. – 520 с.

Крицак І. В. Правоохоронна функція держави та її вплив на формування функції надання послуг населенню органами внутрішніх справ України / І. В. Крицак // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 365–372 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09kivvscu.pdf>

Виконано науково-теоретичний аналіз правоохоронної функції держави, зроблено поглиблене розкриття категорії «охорона права», проведено ретельний аналіз її складових компонентів. Досліджено співвідношення правоохоронної функції та функції надання послуг населенню органами внутрішніх справ України.

Крицак И.В. Правоохранительная функция государства и ее воздействие на формирование функции предоставления услуг населению органами внутренних дел Украины

Выполнен научно-теоретический анализ правоохранительной функции государства, сделано углубленное раскрытие категории «охрана права», проведен тщательный анализ ее составных компонентов. Исследовано соотношение правоохранительной функции и функции предоставления услуг населению органами внутренних дел Украины.

Kritcak I.V. Law-Enforcement Function of the State and Its Influence on Formation of Function of Granting of Services to the Population Law-Enforcement Bodies of Ukraine

The scientific-theoretical analysis of law-enforcement function of the state is made, profound disclosing of a category «right protection» is made, and the careful analysis of its compound components is carried out. The parity of law-enforcement function and function of granting of services to the population is investigated by law-enforcement bodies of Ukraine.